

Onderbouwing Ladder voor duurzame verstedelijking

Crematorium Babberichseweg 4 te Zevenaar

1. Inleiding

In 2003 zijn voor het eerst in Nederland meer mensen gecremeerd dan begraven. Dit percentage is gestegen tot 63,8% in 2017. Steeds meer mensen denken bewuster na over hun eigen uitvaart en de invulling hiervan.

Begraven kan in iedere plaats in de eigen omgeving plaatsvinden met korte reisafstanden. Echter wat betreft crematies is die mogelijkheid er niet terwijl steeds meer mensen de voorkeur geven aan een crematie in de eigen omgeving, zodat reisafstanden korter worden.

2. Locatie en omgeving

Er is gekeken naar de wensen die families in de huidige tijd hebben rondom afscheid nemen en crematies. Deze wensen zijn door Uitvaartverzorging Van Haften BV omgezet naar eisen waaraan de nieuwe locatie voor een crematorium te Zevenaar aan moet voldoen.

2.1 Eisen aan de locatie

Om families en belangstellenden een passend afscheid te kunnen bieden is het belangrijk dat zij in een passende ambiance ontvangen worden. Dit geldt vanaf het moment van aankomst tot het moment dat zij weer vertrekken. Een rustige en autoluwe omgeving waarbij vanaf het moment aanrijden tot het moment van vertrek er voldoende privacy is voor aankomend als vertrekkend verkeer. Dit alles met een goede bereikbaarheid. In de praktijk zien we dat alle nieuwe crematoria in Nederland allemaal buiten de stedelijke bebouwing worden gerealiseerd.

Het is wenselijk dat er geen verkeersregelininstallatie in de directe nabijheid van het crematorium zijn, dit in verband met de aangepaste snelheid waarop een rouwstoet meestal rijdt. Bij aankomst van een rouwstoet is het voor de omgeving wenselijk dat deze wat betreft parkeren direct en volledig op het eigen terrein terecht kan, zodat er geen filevorming op de openbare weg ontstaat.

2.2 Crematoria in de direct omliggende gemeenten

In de gemeente Zevenaar of direct aangrenzende gemeente is geen crematiefaciliteit aanwezig. Wel moet hierbij aangetekend worden dat de rivier 'de IJssel' de gemeentegrens met de gemeente Rheden is, maar een directe verbinding per auto of openbaar vervoer is er niet met de gemeente Rheden.

Op dit moment is er binnen de gemeente Zevenaar één ander initiatief bekend voor de realisatie van een crematiefaciliteit. Het betreft hier de locatie aan de Doesburgseweg 16 te Zevenaar. Op deze locatie rust op dit moment nog de bestemming Nutsvoorziening en het is niet bekend wanneer hier een bestemmingsplanwijziging voor in gang wordt gezet. Deze locatie ligt buiten bestaand stedelijk gebied. Voor zover tot op heden bekend is betreft dit een perceel van ca. 4.950 m². Gezien de parkeernorm die geldt voor een crematorium t.o.v. de gehele perceelgrootte, zal dit initiatief mogelijk geen aula hebben voor plechtigheden waardoor er minder tot geen bezoekers komen. Dit in tegenstelling tot het perceel aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar waarvan de grootte ruim 29.000 m² is.

In de gemeente Montferland is geen crematiefaciliteit aanwezig en op dit moment ook geen initiatief bij de gemeente Montferland bekend.

De gemeente Duiven omvat de drie dorpen Groessen, Loo en Duiven. In deze dorpen is geen crematorium aanwezig. Deze gemeente behoort tot het primaire verzorgingsgebied van het nieuwe crematorium te Zevenaar.

De gemeente Doesburg is een kleine gemeente en heeft geen crematorium.

In de gemeente Lingewaard is geen crematorium aanwezig. Wel is er een initiatief geweest voor een crematiefaciliteit bij de gemeentelijke begraafplaats 'de Hoeve'. Echter is dit initiatief door de initiatiefnemer teruggetrokken in 2011.

Een nieuw initiatief is genomen om in de plaats Bommel een crematorium te realiseren, de initiatiefnemer is Uitvaartverzekeraar DELA. Echter behoort de Gemeente Lingewaard niet tot het verzorgingsgebied van het nieuw te realiseren crematorium in Zevenaar. De rivier de Rijn is hier de natuurlijke grens voor.

2.3 Besproken locaties

2.3.1 Giga ongenummerd op bedrijvenpark 7-poort

De locatie aan de Giga te Zevenaar is geruime tijd in beeld geweest om een crematorium te realiseren. De gemeente Zevenaar is op de hoogte geweest van deze plannen. Echter bij het uitwerken van deze plannen blijkt dat rondom de aangewezen locatie de komt van bedrijven in de hogere milieuklassen welkom zijn. Tevens is een bouwhoogte van 16 meter toegestaan. Rouwstoeten zullen tussen vrachtverkeer van transportbedrijf Dachser en deurenfabriek Skantrae komen te rijden. Er zullen overdag geregeld verstoringen van zijn van het doorgaande verkeer. Dit plan is door de welstand akkoord bevonden. Helaas bleek later dat niet kon worden voldaan aan het minimale bebouwingspercentage, aangezien een aanzienlijk aantal m2 gebruikt zou worden voor parkeerplaats. De gemeente Zevenaar heeft deze uitzondering voor andere ondernemers niet gemaakt en was ook voor dit initiatief niet bereid een uitzondering te maken. Deze locatie is niet geschikt om een crematorium te realiseren.

2.3.2 Mercurion 5 te Zevenaar

Voor de locatie Mercurion 5 te Zevenaar is een vergunning aangevraagd om een uitvaartcentrum te realiseren, echter is dit bedrijvenpark geschikt voor bedrijven in de milieucategorie 1. Een crematorium valt onder de milieucategorie 3.2. Er moet er rekening mee gehouden worden dat deze locatie op slechts 50 meter van een groot verpleeghuis ligt, waarbij bewoners vanaf het terras uitzicht hebben op deze locatie. Een bijzonder onwenselijke situatie voor bewoners, waarvan sommigen zich in de laatste levensfase bevinden. Ook de afstand tot de dichtstbijzijnde woningen is ca. 50 meter. Deze locatie is niet geschikt om een crematorium te realiseren.

2.3.3 Grietakkers 3 te Zevenaar

Vanuit de Gemeente Zevenaar is de locatie van het bestaande zalencentrum aan de Grietakkers 3 te Zevenaar genoemd als mogelijke locatie. Bij onderzoek naar deze locatie bleek dat deze door de huidige eigenaar niet zal worden aangeboden als zodanig. Deze locatie komt niet in aanmerking voor verder haalbaarheidsonderzoek.

2.3.4 Rijksweg ongenummerd te Duiven

Hoewel de voorkeur uit gaat naar een locatie in de gemeente Zevenaar, is er toch gekeken naar Duiven als mogelijk alternatieve locatie. Met de Gemeente Duiven is gesproken over de realisatie van een uitvaartcentrum met crematorium op hoek Rijksweg – Oostsingel, tegen de nieuwbouwwijk aan. Deze locatie is niet geschikt omdat niet wordt voldaan aan de wettelijk vereiste milieucirkel van 100 meter tot bebouwing met de functie wonen. Deze locatie is niet geschikt.

2.3.5 Babberichseweg 4 te Zevenaar

De locatie aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar is zeer geschikt voor de realisatie van een crematorium, de bestaande bebouwing kan voor 80% behouden blijven. Hoewel dit pand geen monumentaal pand betreft, zal er alle moeite voor worden gedaan om de bestaande bebouwing zo goed mogelijk te gebruiken en te behouden. De bestaande bebouwing ligt in een groene parkachtige omgeving, een groenstructuur om trots op te zijn, te behouden en waar mogelijk uit te breiden. Daarnaast kan de volledige parkeervoorziening kan op eigen terrein gerealiseerd worden.

Bij deze locatie is rekening gehouden met de aanwezigheid van de Betuwelijn, de spoorlijn Arnhem-Doetinchem en de spoorlijn Arnhem-Emmerich. Vanzelfsprekend heeft een crematorium enkele ruimten waar rust en stilte gewenst is. Deze ruimten bevinden zich allen in het nieuw aan te bouwen gedeelte, waar door de architect rekening is gehouden met mogelijk meer omgevingsgeluiden.

Een belangrijk aspect is de afsluiting van de spoorwegovergang Babberichseweg van spoorlijn Arnhem – Doetinchem voor gemotoriseerd verkeer. De bereikbaarheid met de auto zal vanaf één kant mogelijk zijn, namelijk via de provinciale weg. Hierdoor is onnodige confrontatie voor de omwonenden volledig uitgesloten. Een crematorium op deze locatie zal in een zeer rustige locatie omgeving gelegen zijn, met veel privacy maar wel met een uitstekende bereikbaarheid.

3. Ladder voor duurzame verstedelijking

3.1 Inleiding

In oktober 2012 is de Ladder voor duurzame verstedelijking ingevoerd. Het is een instrument voor efficiënt ruimtegebruik. Deze invoering heeft geleid tot een constante stroom aan jurisprudentie. Op 1 juli 2017 is het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd, waarbij een nieuwe laddersystematiek geldt.

3.2 Is er sprake van een stedelijke ontwikkeling?

Uit een reactie van de provincie Gelderland blijkt dat, gezien de beoogde omvang van het terrein, er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Hiervoor dient de ladder voor duurzame verstedelijking te worden doorlopen.

De locatie betreft een locatie buiten stedelijk gebied, waardoor ook aangetoond dient te worden waarom de ontwikkeling niet binnen bestaand stedelijk gebied kan plaatsvinden.

3.3 Wat is het ruimtelijk verzorgingsgebied?

Wanneer sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling moet de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving van de behoefte aan de ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt bevatten. De behoefte moet worden bepaald binnen het ruimtelijk verzorgingsgebied van de ontwikkeling.

Steeds meer mensen geven de voorkeur aan een crematie boven de keuze voor begraven. In de jaren '90 was het gebruikelijk was om 30 minuten te rijden om bij het dichtstbijzijnde crematorium, tegenwoordig willen mensen hun afscheid zo dicht mogelijk bij de woon- en leefomgeving. Mensen geven hun voorkeur aan kleinschalige crematoria waarbij in een rustige en sfeervolle ambiance afscheid genomen kan worden.

Er is gezocht naar een locatie, die voldoet aan alle gestelde eisen, waar geen crematorium in een straal van 17,5 kilometer aanwezig is. Deze locatie is gevonden aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar.

Het verzorgingsgebied van het nieuw te realiseren kleinschalige crematorium aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar omvat de gemeenten: Zevenaar, Duiven, Montferland, Westervoort en Doesburg.

Daarnaast zal een klein percentage van de crematies vanuit Duitsland komen. Zie hiervoor ook onderdeel 3.7.

3.4 Is er behoefte aan de voorgenomen ontwikkeling?

In de Gemeente Zevenaar en omliggende gemeenten is er geen crematiefaciliteit aanwezig, een crematorium in Zevenaar komt het voorzieningsniveau ten goede. Nabestaanden kunnen in hun eigen en vertrouwde omgeving afscheid nemen van een dierbare.

Waar mensen overlijden zal er ook behoefte aan een crematorium blijven. Bij de ontwikkeling en realisatie van een crematorium moet beseft worden dat deze vorm van dienstverlening van blijvende aard is, het zal geen tijdelijke functie zijn.

Daarnaast is het belangrijk om te kijken naar de mogelijkheid om een dergelijke functie binnen de bestaande stedelijke bebouwing in te vullen. Een bijzondere aandacht hierbij moet gegeven worden aan de wettelijk verplichte milieucirkel van 100 meter voor een crematorium.

Binnen de bestaande stedelijke bebouwing is er door initiatiefnemer en door de gemeente geen locatie gevonden die aan de wensen voldoet. Hoogwaardige dienstverlening rondom het afscheid is een belangrijk onderdeel van het leven, hier moet de locatie geschikt voor zijn.

Diverse locaties binnen het verzorgingsgebied zijn onderzocht (zie 2.3).

3.5 Crematoria in de omgeving en leegstand

Door de realisatie van een nieuw crematorium te Zevenaar zullen er minder crematies plaatsvinden in de bestaande crematoria, echter zal voor geen enkele locatie leegstand dreigen. De bestaande crematoria in Arnhem, Dieren en Doetinchem, maar ook het mogelijk te realiseren crematorium in Oude-IJsselstreek zullen allen in een kostendekkende exploitatie kunnen voorzien. Daarnaast dient er rekening mee te worden gehouden dat de toekomstprognose is dat er meer mensen komen te overlijden, waardoor het aantal crematies ook hoger is.

Aangetekend dient te worden dat een mogelijk nieuw crematorium in de gemeente Oude-IJsselstreek geen invloed zal hebben op het nieuw te realiseren crematorium in Zevenaar. Een crematorium is een functie die met name gericht is op de gemeente van ligging en naastgelegen gemeente. Gemeente Zevenaar is geen buurgemeente van gemeente Oude-IJsselstreek.

De afname van het aantal crematies vanuit de regio rondom Zevenaar zal bij de bestaande crematoria gecompenseerd worden door de hogere sterfte en de groeiende vraag naar crematies.

3.6 Ligt de ontwikkeling in bestaand stedelijk gebied?

De beoogde locatie van het te realiseren crematorium ligt buiten bestaand stedelijk gebied.

Zoals in 2.1 aangegeven zijn er bepaalde eisen en wensen waar de locatie aan moet voldoen. De realisatie van een crematorium is een gevoelige functie, waar mensen rust en ruimte krijgen om op een goede en fijne manier afscheid te nemen van een dierbare overledene. Samen met de Gemeente Zevenaar en de gemeente duiven is gezocht naar een geschikte locatie. Hierbij werd duidelijk dat deze functie niet realiseerbaar is binnen bestaand stedelijk gebied, echter is wel een locatie gevonden zeer dicht bij bestaand stedelijk gebied, dit is de locatie aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar.

De ontwikkeling van het crematorium aan de Babberichseweg 4 (Wingerd) betreft een nieuwe stedelijke ontwikkeling binnen een stuk buitengebied dat vrijwel geheel omsloten is door het stedelijk gebied van de kern Zevenaar. Dit gebied karakteriseert zich als een stuk overwegend open landschap dat grotendeels onderdeel uitmaakt van het landgoed Huys Sevenaar. De randen van het gebied worden grotendeels omgeven door de stedelijke rand van bedrijventerrein Hengelder, woongebied Groot Holthuizen en het BAT bedrijventerrein waar de planologisch gefaciliteerde transformatie richting woningbouw inmiddels in gang is gezet. Verder is de infrastructuur in het gebied volop aanwezig met het lopende traject van spoorverdubbeling, de aanwezigheid van de Betuweroute en de Babberichseweg waarbij een fietstunnel wordt aangelegd. De locatie de Wingerd zelf ligt aan de rand van dit gebied en is volledig omgeven door infrastructuur van een behoorlijk kaliber. De aanwezige beplanting is grotendeels gebiedsvreemd waardoor er vanuit de gemeente ook een wens ligt om deze meer in lijn te brengen met het omliggend landschap.

Met name de infrastructuur en de veranderingen die daarin komen drukt zijn stempel nadrukkelijk op het pand (woonhuis) van de Wingerd en de bijbehorende gronden. Er zijn de afgelopen jaren meerdere initiatieven gekomen gericht op wonen en zorg. De nu voorliggende aanvraag voor een crematorium is ruimtelijke gezien een de meest logische optie voor transformatie die voorbij is gekomen.

- Het is een functie die een ligging in een aantrekkelijk groen gebied nadrukkelijk ten goede kan aanwenden om te komen tot een kwaliteitsslag voor het gehele gebied (inclusief bijbehorend terreinplan) en hiermee een structurele invulling kan geven aan deze moeilijke locatie.
- Bijbehorende functies als parkeren en het strooiveld vallen prima in te passen binnen het gebied, zonder dat het karakter van het landschap wordt aangetast. Ten aanzien van de nabijgelegen woningen Poelwijkerlaan is reeds een traject gestart om te komen tot een voor alle partijen aanvaardbare inpassing.
- Daarnaast is het een functie die zich in tegenstelling tot een woonfunctie goed verhoudt tot de aanwezige beperkingen vanuit het spoor. Ook de goede ontsluitingsmogelijkheden door een rechtstreekse aantakking op de her in te richten rotonde zijn hierin als positief te bestempelen.
- In het bebouwingsbeeld blijft het huidige volume de eerste blikvanger. De additionele nieuwbouw is hier volledig achter geplaatst in een nadrukkelijk groene setting.
- Ruimtelijk is aan de zijde van de woonwijk Groot Holthuizen tussen Sleeg en Bemweg ingezet op een mozaïek aan functies en grondgebruik zoals speelveld, boomgaard, bospercelen en incidentele bebouwingsfuncties. De lijn wordt langs de Betuweroute doorgezet tot aan het BAT-terrein met oog voor behoud van het kleinschalige en overwegend groene landschap met bijbehorende landschapselementen. Het bouwplan van het crematorium valt hierbinnen in te passen.

De bestaande bebouwing is zo goed mogelijk ingepast in het nieuw te realiseren plan. Er is geen sprake van een volledige nieuwbouw. Bij de inpassing is met respect omgegaan met de bestaande bebouwing. Er is gezocht naar een wijze waarop de bestaande woning de omgeving en de functie versterkt en de nieuwbouw hier perfect op aansluit.

3.7 Verzorgingsgebied in Duitsland

De vraag naar crematies vanuit Duitsland en dan met name de grensregio is over de laatste 20 jaar gezien weliswaar toegenomen echter in de laatste 10 jaar is het aantal crematies vrij stabiel gebleven.

Het aantal crematies dat voorzien is vanuit Duitsland is 25 per jaar. Het betreft hier voornamelijk de zogenaamde technische crematies waarbij er geen plechtigheid zal plaatsvinden in het crematorium.

De statistieken m.b.t. overlijdens in de grensregio in Duitsland zijn niet opgevraagd, aangezien hier geen conclusie uit getrokken kan worden van het percentage crematies dat er vanuit Duitsland zal plaatsvinden.

Over het algemeen is het gebruikelijk dat deze technische crematies plaatsvinden in een crematorium in Nederland wat economisch gezien het meest voordelig is. Het is goed mogelijk dat deze crematies in de toekomst mogelijk naar het crematorium aan de Doesburgseweg 16 te Zevenaar gaan.

In bedrijfseconomisch opzicht zal dit minder dan 1,5% invloed hebben op de gehele omzet en dus ook op de invloed op het rendabel exploiteren van het crematorium aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar.

4. Conclusie

Bij het doorlopen van de ladder voor duurzame verstedelijking in combinatie met de ruimtelijke onderbouwing, zoals deze is ingediend bij de Gemeente Zevenaar is duidelijk dat er behoefte is aan een dergelijke functie in Zevenaar. Echter is er geen geschikte, bestaande bebouwing beschikbaar binnen bestaand stedelijk gebied voor een crematorium.

De parkeervoorziening was uiteindelijk bij alle overige onderzochte locaties een probleem geworden wanneer er meer bezoekers bij een plechtigheid komen dan gemiddeld. Op de locatie aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar kan de volledige parkeerbehoefte op eigen terrein gerealiseerd kunnen worden.

Realisatie zal niet leiden tot extra leegstand binnen de regio doordat het een geheel nieuwe functie in de omgeving betreft.

Hiermee voldoet het plan met het voornemen tot realisatie van een crematorium aan de Babberichseweg 4 te Zevenaar aan de Ladder voor duurzame verstedelijking.